

BIBLIOTECA INCUBATOR – UN CONCEPT MODERN SAU TRADIȚIONAL: DISCUȚII, PUNCTE DE VEDERE ALE ANGAJAȚILOR BM „B.P. HASDEU”

Conf. univ. dr. Lidia KULIKOVSKI,
director, Departamentul studii și cercetări

Abstract

The libraries transform, reinvent their activities, innovate forms and methods of public relations, revitalizing offers. The library incubator is a new concept circulated in the professional literature based on the educational role of the library. The library incubator is an environment that encourages creativity, innovation, ideas and sharing / acquiring skills, an environment that provides opportunities for personal and professional development for everyone. Does the Municipal Library “B.P. Hasdeu” meets this concept? This article is about what at the librarians, writers and artists think about the library incubator. Here are answers sociological experiment organized by the Studies and Researches Department. The general conclusions are that BM is not entirely a Library incubator. It’s encouraging and promising that librarians have very correctly identified the components, elements of an incubator, known areas, segments for improvement and strengthening.

Keywords: library incubator, incubator of ideas, incubator of creativity, incubator of innovation, the Municipal Library „B.P. Hasdeu”, development, education, creative environment, activity innovation, skills, attitudes, Studies and Research Department, librarians.

* * *

Tot mai des, în ultimul timp, întâlnim în presa de specialitate abordarea bibliotecii ca incubator. Consideram subiectul bun pentru o dezbatere și din aceste considerente a fost inclus pe agenda Cafenelei biblioteconomice „Chindii profesionale”.

Ce înțelegem prin „incubator”?

Rezultatele căutării pe net a sintagmei *biblioteca incubator* ni l-au scos în prima linie pe Sir Kenneth Robinson, cu un discurs de *keynote speaker*, la Festivalul Științei din Wisconsin. Apoi am urmărit prezența lui, cu același subiect, la TED. Deși abordasem acest subiect înainte de audierea discursurilor lui, fac trimitere la el pentru că a punctat foarte bine contextul pentru modul în care vorbim despre incubatoare (termenul a apărut în domeniul științei, cu referire la știință) și bibliotecile-ca-incubatoare:

- creativitatea trebuie încurajată, deși sistemul nostru de învățământ (se referă la cel american, dar al nostru e și mai și) face tot posibilul pentru a o descuraja (la BM „B.P. Hasdeu”, prin tot ce întreprindem, o încurajăm, mai puțin fondatorii BM);
- creativitatea nu este pentru un anumit *fel aparte de oameni*. Este, inerent, pentru toată lumea;
- creativitatea este un proces care poate fi învățat;
- cultivarea unui spațiu pentru creativitate este un fel de *control al climei* instituționale. Dacă într-un spațiu avem mediul și circumstanțele potrivite, oportunitățile se întâlnesc cu atitudinile și creativitatea dă roade.

Aici ilustrăm cu un exemplu instituțional, al bibliotecii „Onisifor Ghibu”: mediul e unul propice cercetării – colecție calitativă, ambianța, designul și aranjamentele interioare cheamă, incită, inspiră la cercetare și documentare, potențialul profesional, publicul select, format din profesori școlari și universitari, doctori în știință, doctoranzi, masteranzi. Biblioteca a intuit bine, condusă de necesitățile, interesele de cercetare ale publicului utilizator al bibliotecii, susținuți de dorința de a diversifica activitatea, de a răspunde necesităților utilizatorilor tineri, crearea *Laboratorului de cercetări literare și biobibliografice „Onisifor Ghibu”* și a *Atelierelor de traductologie*, iar rezultatele nu s-au lăsat așteptate¹.

Sir Kenneth Robinson, expert în creativitate și educație, susține că rolul educațional e asemeni rolului incubatorului și vrea – școli creative, biblioteci creative, profesori creativi, bibliotecari creativi, școli incubatoare, biblioteci incubatoare.

În traseul meu profesional am întâlnit multe biblioteci care se înscriu în categoria *bibliotecă incubator*. Pe unele le-am descoperit în diversele mele călătorii profesionale, la conferințele IFLA, la diferite stagii profesionale sau vizite de documentare. În unele am învățat!

Bibliotecile, de diferite tipuri, despre care voi vorbi, au fost un incubator, pentru mine, de-a lungul anilor, motiv pentru care le amintesc astăzi aici. Prima mea bibliotecă incubator a fost biblioteca mea din sat, biblioteca publică. Incubator am numit-o pentru bibliotecara Liza, care asigură acel mediu ce te îndemna să crești, prin lectură, felul ei de a asigura prin comportament și amenajare interioară (mare lucru nu puteai oferi în anii '50-'60 ai secolului trecut – asta ea a înțeles și oferea căldură, suport, dragoste de carte). Apoi biblioteca școlii medii din sat – aici bibliotecara nu citea, dar, educată fiind în spiritul serendipității de către bibliotecara Liza, am citit absolut tot despre viața și activitatea cronicarilor, clasicii, bineînțeles, ce se editase la vremea ceea și tot ce au scris și au publicat scriitorii noștri basarabeni.

Ajunsa la Universitatea de Stat din Chișinău, nu am mai avut nevoie de bibliotecă. Tot ce ni se recomanda spre lectură era deja citit. M-am axat pe literatura universală. La Biblioteca USM am fost de două ori și de câteva ori în excursie. Nu m-a atras, nu m-a impresionat, nu am simțit un mediu propice creativității, nici pe departe nu asigurau un mediu serendipicos și deci nici pe departe nu ofereau experiență de serendipitate... Or, fără asta biblioteca te suprimă...

Mergeam, cât am fost studentă, la Biblioteca Națională, atunci purta numele „N. Krupskaja”, dar nu-mi plăcea, nu a fost pentru mine a doua universitate, cum spune despre această bibliotecă academicianul Mihai Cimpoi. Dacă intram, numai în sala doctoranzilor, cercetătorilor, căutam un mire – nu altceva.

Un mediu aproape de incubator găsisem la Biblioteca Academiei, unde făcusem practica – acolo l-am cunoscut pe Ion Șpac, pe Claudia Slutu-Grama, cărora le port un respect deosebit și cu care am rămas prieteni până astăzi, am cunoscut și alți excelenți bibliotecari care nu mai sunt – acolo mergeam când aveam nevoie... În rest, cărți erau în librării și mi le cumpăram. Acest obicei îl am și acum. Îmi cumpăram cărțile de care aveam nevoie când eram director al Bibliotecii Municipale, mi le cumpăr și acum, unele în două exemplare.

Poate vă întrebați cum percepeam BM? Nu am citit niciodată până în 1973 la BM, nu-mi plăcea – era o bibliotecă de elită ca personal – aici lucrau bibliotecari de legendă pe care i-am cunoscut din 1973, când am început cariera de bibliotecar, însă era prea rusificată...

Asta-i povestea mea de utilizare și percepție a bibliotecilor ca incubator. Când am ajuns director al BM cu atâtea filiale mă întorceam mereu la amintirea mea din copilărie despre biblioteca ce devenise, în timp, standardul meu pentru o bibliotecă bună. Căutam acel mediu, de serendipitate, și încercam să-l fac unde nu era. Termenul l-am întâlnit târziu, dar prima oară când am

citit despre „serendipitate” l-am asociat cu biblioteca care oferă experiența procesului de învățare, de căutare și regăsire, experiența descoperirii, satisfacției, imaginației.

Serendipitatea se definește prin „darul de a găsi lucrurile valoroase și plăcute fără să fie căutate” (dicționarul de limba engleză *Webster*). Dar nu ne oprim la definiție. Amintim, în schimb, două extracte dintr-o carte de Anne Ancelin Schtzenberger (născută în 1919, la Moscova, de naționalitate franceză, psiholog, psihoterapeut, profesor emerit, printre altele și o mare genealogie). Tocmai a publicat o carte, pe 1 septembrie 2013, la cei aproape 95 de ani².

E o primă discuție, la BM, despre biblioteca incubator, despre modul în care o bibliotecă ajunge să fie un incubator. E și o bună ocazie pentru a cunoaște ce spun alții despre biblioteca incubator și cum ne imaginăm noi acest concept, cum ne imaginăm bibliotecile noastre ca incubatoare.

În perioada 27-31 iulie bibliotecarii BM au participat la un experiment sociologic prin care am dorit să aflăm ce știu angajații BM despre acest concept și cum își închipuie biblioteca ca incubator. Vedeți mai jos invitația-motivare de a răspunde la cele două, care erau patru, întrebări.

Bibliotecile din toată lumea caută forme, metode, abordări de a-și reinventa, inova activitatea ca să poată răspunde așteptărilor foarte diverse și schimbătoare ale utilizatorilor, comunităților. Bibliotecile publice din RM implementează conceptul „Biblioteca modernă” prin transformarea bibliotecilor din spațiile rurale în vibrante centre comunitare. Noi, la BM, la fel, deși domeniul biblioteconomic ne consideră bibliotecă modernă, bibliotecă inovativă, încercăm diverse căi pentru a găsi acea poziție în comunitatea chișinăuiană care ne-ar permite să fim cât mai aproape de chișinăuienii și necesitățile lor culturale, sociale, de divertisment și dezvoltare.

Ultimele abordări în domeniul biblioteconomic – și se referă atât la biblioteci publice, cât și la cele universitare, de cercetare – vorbesc despre bibliotecă ca **platformă** (despre care am vorbit la ședința din iulie a „Chindiiilor profesionale”) și despre bibliotecă ca **incubator**.

Tema „Chindiiilor profesionale” din luna august este *Biblioteca – incubator*.

Pentru o mai bună structurare, dezghecare și livrare a acestui subiect vă rugăm, respectuos, să răspundeți la două întrebări.

1. Cum vă închipuiți biblioteca ca incubator? Ce face biblioteca ca incubator?

2. Ce înțelegeți prin noțiunea „incubator”? Cu ce o asociați?

Am vrea răspunsuri de tipul „primul impuls”. Chiar vă rugăm să vă jucați cu imaginația dvs., să răspundeți simplu, așa cum vă vine primul gând. Nu vă aruncați să căutați în literatura de specialitate sau în internet – noi l-am scotocit –, vrem să știm cum gândește un bibliotecar de la BM. Puteți scrie orice, oricum (haios, tragic, sarcastic, critic)... numai să scrieți.

Vă informăm că nu ne interesează cine scrie (nu semnați răspunsurile), ci doar ce gândește bibliotecarul BM și prin aceasta deducem ce știe, ca să știm noi, ce să vă livrăm ca să cunoașteți mai bine. E un fel de investigare a necesităților despre subiectul biblioteca-incubator.

Am fi foarte bucuși dacă ați răspunde începând de azi până vineri, inclusiv (27.07 – 31.07).

Vă rugăm să răspundeți toți, câți sunteți în biblioteci, în această săptămână.

Cu deosebit respect, apreciere și mulțumiri, anticipate...

Dacă aruncăm o privire asupra răspunsurilor obținute din experimentul sociologic *Biblioteca incubator* constatăm că am primit răspunsuri diferite și de toate – de la „nimic” la „cred că face pui”, de la răspunsuri ca la carte, științifice, la răspunsuri lirico-mioritice și poezii. Comparând rezultatele obținute de bibliotecile din străinătate și din bibliotecile noastre (ale BM), ne-am convins că răspunsurile sunt comune, indicator că bibliotecile de pe mapamond gândesc la fel, că bibliotecarii din țările dezvoltate sunt la fel de lirici ca și noi când vine vorba despre bibliotecă.

Spicuri din răspunsurile bibliotecarilor din alte țări: „Un incubator este un loc cald care încurajează lucrurile să capete viață; informația este sămânța din care crește cunoașterea; revigorează munca noastră; permite interacțiuni încrucișate între și cu alți utilizatori și bibliotecari; polenizează ideile și pasiunile noastre; este nevoie de timp pentru dezvoltarea sau apariția unei biblioteci incubator, ea nu se constituie peste noapte; sperăm că tipul bibliotecă incubator este în curs de desfășurare / constituire; incubatorul presupune încredere că totul va fi bine – condiții optime ca viața să apară; resursele, ambianța, interiorul bibliotecii incubator sunt ingredientele pentru activarea / inovarea muncii noastre; biblioteca incubator este un recipient în care artistul, muncitorul, copilul, maturul se scufundă, găsește și respiră inspirație – imagini, mirosuri, sunete, totul este ambalat în acest incubator...”

În răspunsuri se vorbește despre inspirație, dezvoltarea creativă, creștere, inovare, despre ideile alimentate de colecțiile bibliotecii, de personal și spații, de activități, despre incubatoare de afaceri, incubatoare de artă, incubatoare de știință, incubatoare de inovații, incubatoare de idei...

Cum se încadrează bibliotecile din rețeaua BM „B.P. Hasdeu” în acest tablou? Luăm ca exemplu Biblioteca „Ștefan cel Mare” – este o bibliotecă incubator pentru că e un spațiu adevărat *Maker space*, *Hand-on* – o bibliotecă atelier, deci, incubator, unde utilizatorii învață actorie, pictură, cinematografie, literatură, participă la concursuri pe diverse teme, creează conținut. Biblioteca „Ștefan cel Mare” este, prin organizarea activității pe educarea unor abilități creative utilizatorilor, mediul care oferă „incubare”. Ceea ce, interesant, se desprinde din răspunsurile bibliotecarilor noștri este faptul că bibliotecile fac și pot oferi „incubarea” – sprijin în fiecare etapa a procesului creativ – de la începuturi la efectuarea / producerea și promovarea produsului / operei. Alături de „Ștefan cel Mare” asigură, deși nu toate în aceeași măsură, incubare utilizatorilor săi filialele „Onisifor Ghibu”, „Adam Mickiewicz”, „Ovidius”, „Transilvania”, „Ițic Mangher”, „Alba Iulia”, „Târgoviște”, „A. Donici”, „M. Lomonosov”, Biblioteca Publică de Drept, N. Titulescu, Codru, M. Drăgan, V. Bielinski.

Sunt mulți care vin la bibliotecă să lucreze la un proiect, să extindă un proiect curent ca proces creativ și de cercetare. Avem exemple de chișinăuieni care navighează prin resursele bibliotecii pentru a găsi un subiect de ficțiune istorică; alții caută o resursă vizuală, un fundal pentru un spectacol, specialiștii în patrimoniu cultural caută modele și specific local pentru costume populare. Bibliotecile pot oferi un loc pentru orice profesionist, din diferite domenii – scriitori, artiști, artizani, mici întreprinzători, șomeri de a lucra în condiții bune și foarte bune – spații, mese cu prize, computere, camere de studiu liniștite și zone de joacă. Pentru ei biblioteca este o schimbare de scenă, un loc în care pot experimenta *în afara domeniului lor* în ateliere de lucru, oportunități de obținere și împărtășire a abilităților (așa-numitul *skillshare*), demonstrații, și multe altele. Apoi bibliotecile servesc drept spații de promovare a lucrărilor produse în cadrul atelierelor. Artiștii plastici vin să-și expună opera ca într-o galerie de artă, unii preferă spațiul mai cald și intim din biblioteci, decât spațiile reci, terne în emoții, din galeriile arhicunoscute.

Am intervievat 20 de scriitori și cinci artiști plastici (tot în perioada 27 iulie – 27 august, o perioadă mai lungă). Recunosc, doar pe cei cu care colaborăm la BM. Întrebați ce fac la bibliotecă și dacă biblioteca îi inspiră³, zece dintre ei au răspuns franc că folosesc biblioteca pentru inspirație, 15 o folosesc doar pentru promovarea operelor lor. Aproape jumătate – 12 persoane – au mai spus că colaborează fructuos cu biblioteca, găsesc inspirația la bibliotecă dar își creează / construiesc proiectele lor în

altă parte. Îmbucurător este faptul că toți 25, la întrebarea „Asociați cumva biblioteca cu un incubator?”, au răspuns că biblioteca, prin menirea sa este un incubator de cultură, iar filialele BM „B.P. Hasdeu” sunt incubatoare de idei, de inspirație pentru tineri, de oportunități pentru adulți, de creație pentru copii. Se cerea de menționat că nimeni nu a fost surprins de asocierea cu incubatorul⁴.

Despre ce se vorbește în răspunsurile bibliotecarilor BM? Se vorbește la fel ca și în răspunsurile bibliotecarilor străini despre spații, necesități, inovare, căldură (ca stare), creșterea tinerei generații, tehnologii performante, servicii noi, deprinderi, climat psihologic confortabil, mediul care favorizează condiții de dezvoltare a copiilor, a adolescenților, tinerilor și a celor maturi, dezvoltă embrionul curiozității, frumuseții, eticii, esteticii, binelui, adevărului, libertății; despre dezvoltarea comunitar-participativă, de parteneriat, de promovare a valorilor social-umane, forme colaborative prin care pot fi realizate proiecte ce sunt relevante comunității; despre locul care „încălzește”, ajută, susține, dezvoltă capacitățile, unește; despre bibliotecă, casă primitoare și caldă pe timp de ger sau un copac umbros pe timp de arșiță, un oarecare „loc” în care ești ferit de primejdii; încălzește și susține la o temperatură optimă ideile pentru a fi viabile; ceva ce dă viață, ce generează ceva nou. Dar să urmărim răspunsurile integral:

Bibliotecile incubator sunt cele care cresc cititorii, cele care asigură căldură sufletească utilizatorilor în experiența lor de utilizare a bibliotecii. Spațiul bibliotecii este structurat adomă găoacelor. Sunt săli multe, cu specific adaptat necesităților utilizatorilor. De exemplu: spațiu pentru manifestări culturale, pentru adulți, pentru iubitorii de muzică, pentru cinematecă, spațiu confortabil amenajat pentru cei ce vor să citească cărți electronice (Filiala „Târgoviște”).

Și biblioteca se poate asocia cu un incubator pentru că ajută la creșterea tinerei generații, pentru că oferă un tezaur de informații și cunoștințe utile pentru viață, pentru toate vârstele, dau posibilitate, celor ce vizitează biblioteca, să-și îmbogățească bagajul de cunoștințe și deprinderi de viață, oferă folosirea echipamentului performant și ușurează găsirea informațiilor necesare. Putem spune că biblioteca este un incubator de cunoștințe, informații și, desigur, care stau la baza creșterii și dezvoltării unei persoane la nivel intelectual.

Anume mediul creat de bibliotecari favorizează condițiile de dezvoltare a copiilor, a adolescenților, tinerilor și chiar a celor maturi. Formarea unui climat psihologic confortabil, biblioteca devine ca „un incubator”, ce menține o temperatură sufletească, creează condiții de comunicare accesibile pentru orice categorie de utilizatori.

Biblioteca incubator nu este un spațiu închis ca incubatorul propriu-zis, dar se aseamănă numai prin faptul că ține să dezvolte embrionul curiozității, frumuseții, eticii, esteticii, binelui, adevărului, libertății. Spre deosebire de incubatorul tehnic, „biblioteca incubator” are grijă de „puii săi”, îi dezvoltă și acești „pui” – oamenii – nu devin asemănători, nimeni nu poate folosi comparația „parcă ești de la incubator”, deoarece bibliotecarul dezvoltă individualitatea, formează eul fiecăruia „pui-utilizator”. Spre deosebire de incubatorul tehnic, biblioteca incubator este întotdeauna deschisă și primește cu brațele deschise și cu căldură pe toți în „cuibul înțelepciunii”.

Biblioteca *incubator* este un spațiu social comunitar care pune accentul pe identitate, deprinderi, priceperi, capacități, cunoștințe, pentru tot parcursul vieții.

Biblioteca *incubator* este alături de Om pentru a susține dezvoltarea comunitar participative, de parteneriat, de promovare a valorilor social-umane (Filiala „Maramureș”).

Biblioteca – instrument de trafic al informațiilor și generator de idei; biblioteca acumulează, promovează, cultivă, filtrează, educă; incubatorul este un mediu fertil de naștere, formare și dezvoltare a ființelor vii; expresia *incubator* se asociază cu semnificația unui proces generator (Filiala „Ițic Mangher”).

Biblioteca devine un spațiu unde pot lua naștere idei în diverse domenii, precum artă, inginerie, medicină etc.; e o formă colaborativă prin care, totodată, pot fi realizate proiecte ce sunt relevante comunității; similar, incubatoarelor de afaceri care reprezintă organizație creată pentru a sprijini dezvoltarea afacerilor aflate la început de activitate, bibliotecile devin instituții care pot ajuta membrii comunității să descopere idei, să inițieze proiecte, să obțină deprinderi care să îi ajute fie să-și dezvolte afaceri proprii, fie să-și extindă rețeaua de persoane care pot oferi consultanță / instruire etc. (directorul general al BM dr. Mariana Harjevschi).

Locul unde mereu sunt adunați mulți utilizatori; locul care „încălzește”, ajută, susține, dezvoltă capacitățile, unește; если ассоциировать библиотеку с инкубатором, то первое что приходит на ум – библиотека «инкубатор» будущих граждан (если это юные читатели) и «инкубатор» – образованных граждан, поскольку книги всегда несут знания, правда знания бывают разными и об этом можно долго рассуждать; *Biblioteca incubator* oferă spațiu, hrană spirituală – lectură / cunoștințe, îi învață, îi ajută să se dezvolte, îi crește (pe oameni).

Toți știm ce înseamnă *incubator*: o instalație care asigură condiții optime pentru dezvoltarea unei vieți noi (în cazul real – a puilor); *biblioteca incubator* o putem asocia cu o familie care are grijă și își ocrotește copiii, care contribuie la dezvoltarea armonioasă a lor, cu o casă primitoare și caldă pe timp de ger sau un copac umbros pe timp de arșiță, un oarecare „loc” în care ești ferit de primejdii; instituție infodocumentară în care se poate asigura educarea, dezvoltarea, culturalizarea maselor fără niciun impediment; expresia „incubator” m-a adus cu gândul la incubatorul de ouă – care un termen anume asigură condiții favorabile de dezvoltare înăuntrul oului a puilor, în așteptarea eclozării unor păsări sănătoase. Așa este și Biblioteca Municipală; o bibliotecă-incubator ar avea astfel de funcții: atragerea și susținerea unor idei, proiecte culturale ale unor organizații, biblioteci mai mici sau persoane care vin cu idei noi, pentru a fi realizate, adică le ajută să „prindă viață”. Deci, ca un incubator, le „încălzește și susține la o temperatură optimă pentru a fi viabile” din punct de vedere legislativ, financiar, metodici de lucru etc.; biblioteca incubator ajută la implementarea unor idei inovatoare, realizarea unor proiecte culturale. Poate acorda ajutor unor persoane să ajute unei idei să prindă viață.

Вообще инкубатор – это помещение (средство, приспособление) для выращивания кого-либо (или чего-либо, ведь можно еще сказать – “инкубатор идей”, имея в виду неодушевленные предметы); отвечая на второй вопрос, хочу сказать: возможно, библиотека-инкубатор – это создание условий для зарождения этих самых “идей” (Filiala A. Russo).

Pentru mine incubatorul se asociază, în primul rând, cu ceea ce dă viață, ce generează ceva nou și nu neapărat inedit; pe lângă faptul că ne pune la dispoziție informație, biblioteca și-a extins cu mult oferta – prin asta o și văd ca incubator. Biblioteca, fiind un spațiu public, oferă o sumedenie de oportunități și noi, bibliotecarii trebuie să ajutăm beneficiarii să le cunoască și să profite de ele cât mai productiv, doar mulți încă o asociază cu un depozit de cărți. Biblioteca „B.P. Hasdeu” experimentează și implementează cu succes multe elemente de bibliotecă-incubator, și mă refer la instruirea bibliotecarilor noștri care au avut și au, în continuare, experiența serendipității permanent – la „Învățăm concepte inovatoare” (2013-2014), la Zilele FedEx@Hasdeu (2014-2015) și la Cafeneaua bibliotecă „Chindii profesionale” la care metodele nonformale de educație fac corp comun cu creativitatea, inovația, experimentul, descoperirea, jocul și implicarea pentru creșterea noastră profesională (CNEB).

Cine suntem noi, bibliotecarii și biblioteca? Suntem făcuți din cuvinte. Aranjate într-o anumită ordine, cuvintele cu care înveșmântăm o anumită persoană, și care ne dezvăluie esența ei. O sabie poate să taie și să omoare, iar un cuvânt poate să

omoare și să vindece cu aceeași ușurință cu care un fir de iarbă străpunge asfaltul; niciun împărat nu a făcut cu ajutorul armei mai mult decât Isus Hristos a făcut cu ajutorul cuvintelor. Deci, cuvântul e o forță, o forță care ne înalță sau ne coboară indiferent de câte puteri avem în clipa când apelăm la el. Pentru mine biblioteca este un incubator al cuvintelor; biblioteca – ca un incubator al cuvintelor – generează proiecte, ideii, activități științifice culturale, educă tânăra generație; biblioteca ca incubator o asociez cu un stup de albine, albinele culeg nectar și duc dulceța cuvintelor omenirii. Utilizatorii vin în biblioteca incubator să pătrundă tainele cuvintelor și să le descifreze; biblioteca incubator de: profesioniști, de idei, de proiecte, de parteneri, de utilizatori, de cunoștințe, incubator de activități; biblioteca incubator reprezintă un incubator de personalități; biblioteca îl formează pe cititor din copilărie (la grădiniță) îi oferă servicii de diferite tipuri și forme (bibliodădaca, cărți, programe de dezvoltare, petrecerea timpului liber, ateliere de creație etc.), dezvoltă gustul pentru frumos și-l orientează spre ce vrea să devie în viață, dar și cititorul formează biblioteca conform cerințelor lui se formează și serviciile necesare; incubator – un loc de unde își ia începutul ceva, de unde se pornește ceva, un început, dar care este supravegheat, controlat, modelat, modificat pentru a aduce la o stare, scop, anume, este un loc pentru fantezie și experiment; o bibliotecă ca incubator asigură personal care caută idei bune, informații, consultații și spații, care încep să le facă vizibile; incubator – idei, implementare și promovare; biblioteca incubator, trebuie, în primul rând, să dispună de o cameră pentru copii, frumos amenajată, în care intrând să crezi că ai nimerit în lumea poveștilor, unde locuiesc personaje de tot genul, de la Feți-Frușoși și Ilene Cosânzene până la cele mai moderne personaje din lumea cărților pentru copii; biblioteca incubator (de altfel, biblioteca la general), trebuie să unifice familia, grădinița, școala întru educarea tinerei generații; biblioteca incubator, prin activitățile interesante, în special, întâlnirile cu personalități, poeți scriitori, lansări de carte, propagarea noutăților editoriale, a valorilor naționale și europene contribuie la formarea personalității copiilor și tinerilor, dar și a celor maturi; biblioteca incubator poate fi asemănată cu o fabrică de staruri, unde un copil de mic, fiind introdus în lumea cărților, ajunge un cititor avizat, care poate deosebi literatura de valoare și de nonvaloare, iar ca punct culminant, devine poet, scriitor, contribuind astfel la educarea altor cititori; biblioteca incubator poate fi asociată cu o grădină, unde cresc tot genul de flori, una mai frumoasă decât alta, numai că aici e vorba despre copii și lumea cărților, precum și de noi cei maturi, care trebuie treptat, atent, cu dăruire să-i introducem în această lume, ca în ultimă instanță această grădină a copiilor să devină înfloritoare – nu este ușor, dar cu forțe comune, cu dragoste și responsabilitate pentru generația în creștere, se poate; rețeaua BM „B.P. Hasdeu” are deja o experiență de bibliotecă incubator – au fost implementate diferite forme și metode de animație cu publicul, idei noi și proiecte realizate împreună cu cititorii. Săptămâna creativității și a inovației a fost o experiență nouă pentru bibliotecă. În această perioadă toate bibliotecile au devenit adevărate incubatoare de idei noi (Centrul Academic Internațional Eminescu).

Unele biblioteci și bibliotecari nu au ținut cont de succesiunea întrebărilor și au răspuns într-o manieră personală sau pesimistă / simplistă / tehnică:

1. Biblioteca incubator – unde fugi repejor când îți este greu. Ce face biblioteca ca incubator? – Încălzește sufletul. Ce înțeleg prin expresia incubator? – Căldură, liniște, relaxare. Cu ce o asociez? – Cu o oază unde vrei să revii mereu (Filiala Codru).
2. Cum vă închipuiți biblioteca ca incubator? – Ca o casă a Domnului. Ce face biblioteca incubator? – Ne dă hrană spirituală zilnică. Ce înțelegeți prin expresia incubator? – Imn soarelui și viața în armonie. Cu ce o asociați? – Cu pâinea cea de toate zilele.
3. Pentru a lărgi conceptul bibliotecii până la incubator ne trebuie spații moderne, dotate cu tehnologie de top, mobilier atractiv și ergonomic, doar în așa condiții poți realiza orice idee inovativă, dar cu sărăcie și entuziasm gol departe nu ajungi.
4. Un spațiu închis, unde totul este ținut sub observație; îl asociez cu un loc special amenajat, condiții bune, dar unde toți sunt la fel; un loc cald, sigur, supravegheat în care te simți bine; При слове инкубатор, первое что мне приходит в голову, всё-таки птицеферма.
5. Biblioteca este un spațiu deschis pentru toți acei care doresc să cunoască mai mult, să se dezvolte multilateral, să se pregătească de viață în baza operelor literare, științifice, să se formeze ca personalitate.

Răspunsurile, pesimiste, m-au trimis la începutul articolului, la serendipitate, care – în viziunea mea – e caracteristica definitorie a bibliotecii incubator și care nu i-a marcat pe participanții-autori ai acestor răspunsuri.

Fenomenul serendipității se află la punctul de întâlnire al mai multor elemente sau forțe ca prezență. Bibliotecarii, în mare parte, inconștienți de serendipitate, au identificat elementele ei constitutive, specifice bibliotecii: spații, mobilier, design interior, colecții / resurse, tehnologii, bibliotecari, utilizatori, parteneri, activități, competențe, abilități, creativitate, inovații, dezvoltare, educare. Ca aceste toate elemente să se transforme într-un mediu serendipicos, în stare, în experiență de serendipitate bibliotecarul trebuie să pună armonios, creativ, în acțiune toate aceste elemente. *Serendipitatea este o stare de conștiință și de vigilență (sau de atenție plutitoare, spunea Freud) care permite să vedem și să remarcăm în treacăt ceva de care avem nevoie și pe care nu-l căutam în acel moment, nici în acel loc. Și care permite să găsim ca din întâmplare ceea ce aveam nevoie sau doream, lucruri importante, vitale, de ajutor sau, pur și simplu, utile. Serendipitatea este mai mult și altceva decât întâmplarea sau sincronie, sau noroc, sau numai o pură coincidență corp-spațiu-timp-vigilență. Ea se situează între întâmplare și necesitate, între nădejdea pierdută și speranță, naivitatea copilului și perspicacitate⁵.*

Am simțit serendipitatea în fiecare răspuns și dacă se spune că este o punte între creierul drept și creierul stâng, între rațiunea rezonabilă, care raționează, și intuiția creatoare, atunci bibliotecarii participanți la experiment au răspuns rezonabil, rațional, au pus la contribuție imaginația, intuiția, creativitatea pentru a descrie acest nou concept de bibliotecă incubator. Și dacă serendipitatea este o punte între litere, arte și științe, la fel, credem în răspunsurile raționale, rezonabile, sincere ale oamenilor de artă și litere care vin în susținerea rezultatelor generate de bibliotecari.

Serendipitatea face legătura între corp-spațiu-timp, între trecut, legendele lui, cultură și prezent, și cercetările de vârf în curs. Care bibliotecă nu tinde să fie acel mediu ce asigură această legătură? Toate. Pentru asta există bibliotecile!

Până cercetările transdisciplinare vor ajunge să explice acest concept științific bibliotecile îl experimentează, îl asigură, îl susțin prin fiecare activitate, amenajare, prin fiecare carte, DVD sau periodic achiziționate, prin fiecare atelier, training pentru utilizatori, prin valorificarea fiecărei vizite colective sau individuale transformându-se în instituții remarcabile, în biblioteci incubator.

De drept concluzie generală pot servi următoarele trei segmente rupte din contextul unor răspunsuri oferite de bibliotecari:

(1) „Biblioteca incubator” este instituția infodocumentară în care se poate asigura educarea, dezvoltarea, culturalizarea maselor fără niciun impediment, iar expresia „incubator” m-a adus cu gândul la incubatorul de ouă – care, într-un termen anume asigură condiții favorabile de dezvoltare a puilor înăuntru, în așteptarea ecluzării unor păsări sănătoase. Așa este și Biblioteca Municipală.

(2) Rețeaua „B.M. Hasdeu” are deja o experiență de bibliotecă incubator – au fost implementate diferite forme și metode de animație cu publicul, idei noi și proiecte realizate împreună cu cititorii. Săptămâna creativității și a inovației a fost o experiență nouă pentru bibliotecă. În această perioadă toate bibliotecile au devenit adevărate incubatoare de idei noi.

(3) Biblioteca „B.P. Hasdeu” experimentează și implementează cu succes multe elemente de bibliotecă-incubator și mă refer la instruirea bibliotecarilor noștri care au avut și au, în continuare, experiența serendipității permanent – la „Învățăm concepte inovatoare” (2013-2014), la Zilele FedEx@Hasdeu (2014-2015) și la Cafeneaua biblioteconomică „Chindii profesionale” (2015), la „Formare formatori”, „Povești digitale”, la care metodele nonformale de educație fac corp comun cu creativitatea, inovația, experimentul, descoperirea, jocul și implicarea pentru creșterea noastră profesională.